

առնենք և կամ Անոր առաջին զոհանշույտ
կանչենք, պէտք է որ այս փառաբանու-
թիւնը մեր սրտէն բղխի, ինչ որ սրտաբուխ
է՝ ընդունելի չէ Աստուծոյ և մարդոց
սոջն։ Առնենք քարձր արժանապատու-
ութիւն, բարի փառաբանութիւն, խաչաւ և
գիտակցութիւն, բայց զգուշանալով ազգա-
յին սնապարծութենէ, խմատակութիւնէ,
փառամոլութիւնէ և թեթևասովիկ ընթացքէ։
«Եւս վիսեմ քէ մարդ շի կըմար բան մը
ստղիլ, եթէ նոխապէս չի ստղլած խոնար-
հութեան դասը», կ'ըսէ Մեղիկոյցի քանաս-
տեղը և վրպատան ժօրճ Մէրիտիթ։ Մե-
ծութեան մէջ հեղութիւն որքան անհատ-
ներու՝ նոյնքան ալ ազգերու նկարագրիւր
բարձրացնող առաքինութիւն մըն է։ Քանզի
հեղին են որմեք պիտի առաջնակէն երկիրը։
Ազգ մը կը բարձրանայ այն առաջնան՝ ինչ
աստիճան որ հեղութեան մէջ մեծ և մե-
ծութեան մէջ հեղ ըլլալ ստղիլ։

Ստղիլնք նոյնպէս։ Մաղկապարզի այս
խորհրդածութիւններէն, երախտիքը ձանչ-
նալու առաքինութիւնը։ Ստառած մէ մեր
ստացած անթիւ բարիքներուն նկատմամբ
պէտք չէ որ ապերախտ ըլլանք։ Մեր ան-
հատական ու ընկերական կեանքի մէջ ինչ
գծաւարութիւններ որ ունինք՝ Աստուծոյ
ուզած ձեռով, շիտակ ու ուղիղ մեթոտով
լուծելու աշխատինք, և ապերախտ չզըս-
նալինք ո՛չ Աստուծոյ ու ո՛չ ալ մարդոց
հանդէպ։

Մաղկապարզի օրը Յիսուսը դիմաւորող-
ներ իրենց հաջաւորները փոխելէն ճամբա-
ներուն վրայ։ Մենք ալ մեր մոլութիւնները,
կիրքերը և չար բնաւորութիւնները փոխե-
ք Քրիստոսի ոտքերուն տակ որ նա քայլէ ա-
նոնց վրայէն ու կոխկոտէ պանոսը։ Ասով է
որ մենք կ'աղնուանանք սրտով և կը վե-
րանանք հոգիով գէպի երկնային բարձր ո-
լորտները։ Գէպի Աստուծոյ շնորհաց գահը
ընդունելու համար Անկէ մեր ներքին խա-
ղալութիւնն ու հոգեկան երջանկութիւնը։

ԳԲ. Ա. ՍԱՐԱՅԵԱՆ

ՆՈՒՅՈՒՆ, ԳԱՅԻԹ.

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏԳԱՍԸ

Յիսուսի յարութիւնը հզական դէպք մըն
է կրօնից պատմութեան մէջ, Սոսքիային
ըստ և առաջինի քրիստոնէական քարոզու-
թեան նիւթը գլխաւորաբար Յիսուսի յարու-
թիւնն էր։ Առաջիկայ ըլլալ կը նշանակէր
յարութեան վկայ ըլլալ։ Ահաբանի քա-
րոզիչ նկատուի ուրիշ բան չէր՝ բայց եթէ
Փրկչին յարութիւնը ահաբան, Առաջիկայի
երբ Յուգայի տեղ մէկը պիտի ընտրէին,
Պաղատարը այն էր իրենց մէջ թէ մէկը
ընտրին որ փկայ ըլլայ Յիսուսի յարութեան
(Գործք, Ա. 22)։ Յիսուս արդէն նախապէս
իրենց ըսած էր թէ երբ վերէն գօրութիւն
ստանան, «Երեւն համար վկաներ պիտի ըլլան
Նորուստիւմի, Բոլոր Հրեաստանի եւ Սամա-
րիոյ մէջ, մինչեւ երկրի ծայրերը» (Գործք,
Ա. 8)։ Յիսուսի յարութեան այս քարոզու-
թիւնն էր Քրիստոնէական եկեղեցւոյ
հիմը դրաւ։ Փրկչին յարութիւնը ունի մէկէ
աւելի պատգամներ։

Ա. — Յարութեան առաջին պատգամն է
բարոյակոն ոյժին բիւր ոյժի վրայ ցարած
յաղթանակը։ — Երբ Յիսուս աշխարհ եկաւ
որպէս լոյս, հրեաները խաւարի մէջ կ'ապ-
րէին և չուզեցին ընդունիլ զայն, որովհետեւ
Ան իրենց խաւարի արարքները երեսն հօր
բերէր և իրենց մեղքերը կը մասնանշէր։
Աւարտ առաջին օրէն հախառակեցան իրեն,
և ջանացին կերպ մը գտնել զինքը մէջտե-
ղէն վերցնելու, որպէսզի ազատ համարձակ
չարանակեն իրենց մեղսալից կեանքը։

Սոսքով չկրցան զինքը բռնել և ոչ ալ
իրեն հետ մըցիլ։ ու երբ տեսան որ պիտի
յաղթուին՝ զրպարտեցին զԱյն և որով յա-
գուրդ տուին իրենց տաւալման կիրքերուն։
Ջրպարտութիւնը տկարին զէնքն է. տկարը
երբ նեղը մնայ՝ կը զրպարտէ։ Հրեաներ
յիշտոյ իրենց թիւտ ոյժին վստահելով,
զինքը խաչի անարդ մահուան յանձնեցին։
Յիսուս առերես ըլլալ Գողգոթայի բլուրին
վրայ պարտուեցաւ թիւտ ոյժին առջեւ.
ասոր վրայ հրեաներ խորունկ շունչ տին
և ուրախացան որ իրենց համար նշմարաւ-
թիւն խառնք բերան մը աչիւս քոցուած է
միանգամ ընդմիշտ։

Իրականութեան մէջ ռական պարտուողը հրեաներն էին: Յիսուս թէն ճակատամարտը կորսնցուց, բայց պատերազմը չահեցաւ Իր հոգեկան յաղթանակովը՝ որը Իրեն յարու-
թեամբը ծանուցուեցաւ ի լուր աշխարհի: Վարդանանց պատերազմի ալ տոհմովիս պարտութիւն մըն էր անհաւասար բիրտ ոյ-
ժին առջև, բայց իրականութեան մէջ քա-
րոյական յաղթանակ մը եղաւ հայ ժողո-
վուրդին համար:

Բիրտ ոյժը իրաւ է թէ կրնայ յաղթա-
նակներ տանիլ, բայց անոր յաջողութիւնը
ժամանակաւոր է ու անկայուն. իսկ քարո-
յական ոյժին տարած յաղթանակը փայտն
է ու յայտնական՝ զոր բացորոշաբար կը
տեսնենք Յիսուսի յարութեան հրաշափառ
ղէպքին մէջ: Այս իսկ պատճառաւ, օգո-
րութեամբ չէ, ոյժով չէ, ալ իմ հոգիսովս,
կ'ըսեմ զօրոյ Տէրը (Ձաք. Դ. 6): Այն որ
կատուծայ հոգիով յաղթանակ չի չահիր իր
տարած յաղթանակը միայն իր անկումը կը
փութացնէ:

Բ. — Յարութեան ուրիշ մէկ պատգամն է
աղգարութեան յաղթանակը անաղգարութեան
վրայ: — Հրեաներ անարդար միջոցներու
գործիչն է կարգ մը կարծեցեալ յանցանք-
ներ գտնելով Յիսուսը մահուան զատապար-
տեցին: Այդ կարծեցեալ յանցանքներն էին. —

1) Յիսուս ըսած էր թէ կարող է տա-
նալը երեք օրուան մէջ քակել և փերաշի-
նել (Մատթ. ԻԶ. 61, Մրկ. ԺԴ. 58):

2) Ինքզինքը Միսիա, այսինքն կատու-
ծայ Որդի կոչած էր (Մատթ. ԻԶ. 63-65):

3) Ժողովուրդը գրգռած էր որպէսզի
Հոռովի կայսրութեան տրուելիք հարկը
չվճարէ (Ղկս. ԽԳ. 2):

4) Ինքզինքը Հրէից Թագաւոր անուա-
նած էր և ժողովուրդին մէջ եղած էր
խռովարար մէկը և ապստամբ՝ Հոռովի
պետութեան դէմ (Ղկս. ԽԳ. 1-3):

Բայց Յիսուս ինչ որ ըսած էր՝ հոգեւոր
յիմարտով խօսած էր, և երբեք ապստամ-
բական ոգի ցոյց տուած չէր Հոռովի կայս-
րութեան դէմ:

Այս կարծեցեալ չորս յանցանքներուն
առաջին երկուքը հրէից կրօնքին կը պատ-
կանէին, իսկ վերջին երկուքը քաղաքական
բնոյթ կը կրէին: Քաղաքական բնոյթ կրող

այս զրպարտութիւններն ալ բրին, որպէսզի
Հոռովի կատաղարութենէն զիբաւ ստանան
Յիսուսի մահուան վճիռը՝ զոր իրենք աւ-
դէն իրենց ժողովին մէջ նախապէս տուած
էին: Այս ամբաստանութիւնները հասա-
տեղու չանային իրարու հետ չհամաձայնող
(Մրկ. ԺԴ. 58) ոռւտ վկաներով, և այսպէս
անիրաւ դատը անարդար միջոցներով իզործ
ղնելու աշխատեցան:

Հրեաներ օր ցերեկով այս անարդար
քայլերը առնելով թէ՛ իրենք զիրենք խա-
րեցին և թէ՛ աշխատեցան վկատուած խա-
րել: Կատուած ապական ո՛չ խարուեցաւ և
ո՛չ ալ կը խարուի: Երբ Պրդատու բաւ թէ
անս ոյս աղգարին աղիւսէն անպատք եմ,
հրեաներ պոռացին և առանց շիկնիլու ըսին.
«Անոր աղիւսը մեք եւ մեք որդիներուն վրայ
վրայ» (Մատթ. ԻԷ. 24-25): Ապա Պրդա-
տու Յիսուսը իրենց յանձնեց որ խաչեն և
խաչեցին:

Ինչ եղաւ արդիւնքը: Հրեաներ ձախա-
ղեցան: Յիսուս իր հրաշափառ յարութեամբ
ի գերեւ հանեց իրենց բրած քոյր տնիրա-
ւութիւններն ու անարդար արարքները:
Ուրիշ խօսքով. արգարութիւնը յաղթանա-
կեց անարգարութեան վրայ:

Արդարը կրնայ հալուածել, չարչարուիլ
և նոյնիսկ սպաննուիլ, բայց արգարութիւնը
չառ չանցած յարութիւն կ'առնէ և իր ոյժը
ի յայտ կը բերէ: Գաղափար մը, խռել մը
չի սպաննուիր: Պարբերալութեամբ, ստա-
խօսութեամբ, ծուռ ու խարդախ միջոցնե-
րով գլուխ հանուած որն է ձեռնարկ աւալի
վրայ շինուած և ուշ կամ կանուխ կործան-
ման դատապարտուած տունի մը կը նմանի:
Աշխարհ արգարութեան պէտք ունի:

Ըստ Էմբերսոնի, «Արգարութիւնը եւ առ-
գարութիւնը միայն կրնայ գոհացնել մարդ-
կութիւնը»: Ամբիկացի հեղինակ Թէստոր
Փարքըր կ'ըսէ. «Արգարութիւնը աշխարհի
ցեղացեանկութեան բանային է. առանց
անոր ամեն ինչ խառնաժողով ու ձախող
կ'ընթանայ»: Եփիկտիտէս կը յայտարարէ.
«Լեխարհի վրայ ամեն ետկ տպանով վար-
մըն է այն մարդուն՝ որ աղգարութեամբ
կ'ապրի»: Իսկ հրէից յիմաստունին տեսու-
թեամբ, «Արգարութիւնը եւ իրաւունք գոր-
ծելը գոհեմ աւելի ընդունելի է Տիրոջը»
(Առակ. ԻԱ. 3): Հրեաներու հոգեւոր աղք

այիքան կուրցած էր որ չկրցան տեսնել
առակախօսին յայտնած այս ճշմարտութեան
իրենց տուած պտուղամբը:

Գ. — Փրկչին յարութիւնը կը պատգամե
նաեւ հոգիին յաղթանակը մահուան վրայ: —
Ի՞նչ որ ոյժը հոգեկան արժէքները չի գնա-
կատեր, նիւթապաշար նիւթէն անդին բա-
րոյական իրականութիւններու չի հաւատար-
անաւատը իրողութիւնները հաւատքի աշ-
քով չի գիտեր: Հրեաները Յիսուսի ժամա-
նակ ճիշդ այս գիրքին մէջ էին: Կը խոր-
հէին թէ մէկու մը մարմինը սպաննելով
սպաննած կ'ըլլան նաեւ անոր հոգին: Բայց
Յիսուս ըսած էր. «Եթէ վախճան տնօնեցմե
բոնի մարմինը կը սպաննեն ու չեն կրնար
հոգին սպաննել, այլ աւելի անկէ վախճեմ
զուհ, որ կրնայ հոգին եւ մարմինը գեհեմին
մէջ կորսնցնել» (Մատթ. Ժ 28):

Հրեաներ Յիսուսի մարմինը միայն սպան-
նեցին, բայց չկրցան Սնոր հոգին սպաննել:
Անոր քարոզած սկզբունքները. արտայայ-
տած գաղափարները, յայտնած ճշմարտու-
թիւնները մնացին անասան ու յաւիտեան,
և աշխարհի քաղաքակրթութիւնը յեղա-
շրջեցին հիմնովին: Յիսուս երբոր օրը
յարութիւն առնելով՝ մահուան վրայ մեծ
յարգիանակ մը տարաւ, այլ բառերով՝
«Մահուամբ զմահ կոխեաց եւ յարութեամբն
իւրով մեզ զկեանս պտղեցեաց»:

Բրիտանական թեմա առաքելաբար, Յի-
սուսի յարութեան ներշնչութեամբ, կ'ըսէ-
ն «Ա՛յ ե, մահ, յաղթութիւն ես, ո՛ր ե,
զփոխ, խաղաղ ես» (Ա. Կորնթ. Ժ. Ժ. 5):
Մահը հոգեկան ոյժին գէշ անգոր է,
բարոյական և յաւիտեանական արժէքներուն
առջև գիմարողական զօրութիւն չունի,
հաւատքի գէշ պայքարելու բողբոջին ան-
կարող է: Ըստ Սրբազան Մատեանի, «Երբ
այս մոնկանացուն հազնի անմահութիւն եւ
այս ապականացուն՝ անմահականութիւն, այն
առնել պիտի կ'աւարտուի զրգին այն խօսքը քե
մահը յաղթութեան մէջ ընկղմեցուս (Ա.
Կորնթ. Ժ. Ժ. 54), մահը կը պարտուի
և պարտուեցաւ, երբ Յիսուս մեռելներէն
յարութիւն առաւ»:

* *

Երբ այս է իրականութիւնը, կը հաւա-
տանք թէ այս է և քոյէ տարբեր չի կրնար
ըլլալ, ուստի անոնք որոնք իրար ոյժի
բռնապետութեան ներքեւ կ'ապրին, պէտք
չէ յուսահատին: Անոնք որոնք բարիք
գործած են և փոխարէն չարիք տեսած՝
պէտք չէ վհատին: Անոնք ոյսնք արդա-
րութեան գատին նուիրուած են և արդա-
րութիւնը ուշացած է. պէտք չէ թուրնա-
խակ անոնք որոնք գաղափարական կեանքի
մը կը հետնին և ազգերու կեանքին մէջ
նոր գարապուստ բանալու մասնաւոր կոչու-
մով աշխարհ եկած են, պէտք չէ վախճան
որէն բռնէ ամենին, նոյնիսկ մահուան
պէտք է առաքելգ կարգան և ըսեն. «Ո՛ր
ե, ո՛վ մահ, եւ յաղթութիւնդ»:

Մահը շիտակ է թէ կը վախճնէ հասա-
րակ մարդիկը, բայց չի կրնար վախճնել
ճշմարտութեան ախոյեանները: Անտեսակ
կենդանիք, «Մահեցիւն գտնկալի», որոնք
օվկայք Բրիտանոյի տիրողութիւնը կը կրեն. ոչ
թէ մահէն վախճա՞ն են, այլ անոր վրայ
վերէն նայելով՝ արամարած են զայն.
ուրիշ խօսքով՝ վրայէն կոխկռտելով անցած
են: Որովհետեւ իրենք ժամանակաւոր ար-
ժէքներէն վեր յաւիտեանական արժէքներու
տիրացած են, մահը անգոր է զանոնք
վախճնելու և ժողովուրդին մէջ անոնց
առարածած պտղաձգիւր ոչնչացնելու:

Յիսուսի յարութիւնը մեծագոյն փաստն
է աւոր: «Փա՛ռք երաշագիտ յարութեան
քո, Տէր»:

ԳՐ. Ա. ՍԱՐԳՍԻԱՆ

Ձեռք, Գայիւ.

(*) Աշխարհաբար Թարգմանութեան մէջ այս
խօսքերուն շարքը մի քիչ տարբեր է: